

Óli Jacobsen
olijacobsen@olivant.fo

»Yvonna« var eitt frægari skip at sleppa við

til onnur at vera, men tey komu kortini øll heim aftur til Ljósá. Abbin doyði av tarmslyng. Tá var ikki lætt at koma undir læknahond. Tískil doyði hann á veg til Havnar at fáa hjálp.

Tá vóru ikki somu samskiftismøguleikar sum í dag. Pápi Poul Johannes, Sofus, var komin við skipi til Klaksvíkar, og hann vildi siga frá heima, at hann var komin heim. Eingin telefon var við Ljósá. Hann ringdi tískil til Eiðis við boðum til pápan. Men tá fekk Sofus at vita, at pápin var deyður ein mánaða frammanundan. Tá hevði hann misti bæði pápan og mammuna, 18 ára gamal.

Poul Johannes minnist vegin koma saman. Hann varð gjørdur bæði sunnan frá og norðanífrá av Eiði. Mest var arbeitt um veturin, tá ið skipsmenninir vóru heima. Poul Johannes var um 7 ár gamal, tá ið vegurin varð samanbundin. Vegurin lætti sjálvsagt nógv um.

Tað varð kravt, at tey lærdu at svimja við Ljósá. Børn vóru so nógv niðri í fjøruni, at foreldrinu kundu ikki føla seg trygg, uttan so at børninu dugdu at svimja, um tey duttu úti.

Eitt ítriv var eisini tráðan, har tað kundi fáast nógvur seiður og eisini onkur berggylta, um væl lá fyri.

Eitt ár ov seinur til skips

Hevði kríggið ikki verið, hevði Poul Johannes helst farið eitt ár fyrr til skips. Men hann fór so skjótt, hann slapp, og tað var við »Riddaranum«, ein slupp úr Vestmanna, sum tá hevði fingið nýggjan motor.

Tað kundi verið farið á saltfiskaveiðu, men teir fóru á ísfiskaveiðu uppá at selja í Bretlandi, sum kundi geva nógvan pening, um tað lá væl fyri. Fleiri ungir dreingir vóru við. Tað var uppá tal, at hesir ungu skuldu mynstra fyri hálvan part, men tað vildu teir eldru ikki, hóast teir

kundu fingið meira burtur úr við tí. So solidariskir vóru teir.

Árið eftir fer Poul Johannes við »Loytnantinum« við Lassa Johansen á Strøndum sum skipara. Teir fóru til Grønlands at rógva út við bátum. Manningin taldi einar 30 mans. Teir høvdu fyra bátar, sum róðu út. Fiskurin varð flaktur og saltaður umborð á skipinum.

Hesir bátar høvdu ein lítlan motor. Sum tann yngsti fekk Poul Johannes til uppgávu at hava ábyrgd av motorinum. Hetta var fyrst og fremst at syrgja fyri, at tað var nóg mikið av bensini í tunganum. Útróður við bátum var ein nokk so stór vinna hjá føroyskum skipum í mong ár.

Á veg til Grønlands komu teir í eina stóra grind. Lassin dugdi væl at skjóta, og hann fekk skotið tríggar hvalir. Teir blivu so hivaðir umborð og skornir upp. Tað var gott at fáa feskt. Men hetta var eisini ivaleysa nógv til teir sjálvar, so tá ið komið varð í Føroyingahavnina, varð latið burturav til onnur skip, sum lógu har.

Dúgvuflaggið

Poul Johannes minnist eisini, at teir flaggaðu við dúgvuflagginum, tá ið teir komu inn. Hetta var galdandi fyri teir skiparar, sum vóru missiónsmenn, og sum vóru limir í Bróðurkredsnum á Havinum. Lassen var missiónsmaður og tað sama vóru brøður hansara, Bartal, kendur frá »Austerlits«, og Anton, sum tá var skipari á »Bearnaise« hjá S.P. Petersen í Fuglafirði. Sjómansheimini flaggaðu

Í komandi parti verður greitt frá, tá ið »Havfrúgvín« sigldi á land á Norðurlandinum, og hetta eins væl kundi verið deyðin hjá allari manningini

eisini við dúvuflaggi. So tað kann sigast, at teir tónaðu reint flagg! Tað er eitt sindur løgið, at dúvuflaggið tykist at vera farið í søguna.

Eftir tað var Poul Johannes við »Mary Margreth«, ein slupp vestan úr Vágnum. Men hon lak so illa, at teir máttu seta hana uppá land í Føroyingahavnini og so at kalfatra skipið. Hetta bar til, tí tað var so stórir munur millum fjøru og flóð, og arbeiðið varð gjørt í fjøru.

Fekk deyðsboð og bræv frá pápanum samstundis

Í 1949 fór Poul Johannes við »Havfrúnni«, og kundi hetta eins væl blivið hansara seinasti túrur. Tað verður komið aftur til hendan túrin í komandi parti

Poul Johannes var árinum 1950-1953 við Jóan Petur hjá Mouritsi, ella Toska Jóan Petur, sum hann eisini varð kallaður. Absalon Absalonsen hevur skrivað eina bók um hendan megnarmannin.

Fyrst var tað við sluppini »Marshall« og síðani við skonnartini »Yvonnu«. Teir báðir gjørdust sera væl.

Eina ferð, teir koma inn í Grønlandi, liggur bræv til Poul Johannes frá pápa hansara. Her greiðir Sofus frá, at hann er opereraður eina ferð í øðrum lunganum í samband við hansara tuberkular. Tað hevði gingist væl. Nú skuldi hann skerast enn eina ferð, og gekk tað eisini væl, skuldi verið sloppið.

Eftir, at hann hevði lisið brævið og hevði skrivað nakrar reglur at senda heim aftur, kom skiparin við einum fjarrit við boðum um, at pápin var deyður. Hetta var komið nakrar dagar frammanundan, men Jóan Petur hevði ikki viljað givið honum tað fyrr enn nú. Hetta var sjálvsagt ein stoytur fyri ein ungan drong. Pápin hevði vist fingið ein blóðtøpp.

Jóan Petur fiskaði so sera væl. Serliga var kappast við »Norðfarið«, sum var eitt størri og nýggjari skip. Men verður hugt eftir veiðutølu, sum tá varð skipið í bókini hjá Absalon sæst, at »Marshall« lá á javnt við »City«, og at bert »Borgin«, sum var eitt størri skip fekk meira. Nakað sama mynd var í 1951.

Men at koma við »Yvonnu« var ein heilt onnur verð. Yvonna var ein skonnart og tók meira. Afturat tí var hon tá umbygd. »Norðfarið«, har Johan Godtfred var skipari,

Sofus og Poulina við lítla Poul Johannesi

var eisini umbygd. Bæði skipini fóru av Vági 25. apríl 1953, og tær fóru at sigla heim samstundis. »Yvonna« hevði 800 skippund, og »Norðfarið« hevði 550 skippund, umframt hevði hon landað 300 skippund í Grønlandi.

Meðan »Norðfarið« fór á sildaveiðu við gørnunum, gjørdi »Yvonna« ein túr afturat til Grønlands. Hon fór avstað 22. juli og kom heim 16. oktober við 969 skippundum. Manningin var um 25 mans. Hetta var ein góður túrur.

Reiðari var Mikkjál Godtfred, sonur Dias a Heyggi.

Á kópaveiðu við norðmonnum

Síðan fór Poul Johannes nøkur ár við norðmonnum, sum nógvir føroyingar vóru við tá í tíðini. Hetta var gott lív í so máta, at teir vórðu settir av í Føroyum, meðan skipið fór til Noregs at landa, og teir komu eftir teimum á leiðini aftur til Grønlands. Hetta gav teimum úti móti tveimum vikum millum túrar, meðan fiskimenn við føroyskum skipum ofta bert steðgaðu fáar dagar heima.

Eitt summur var Poul Johannes á kópaveiðu undir Eysturgrønlandi við norskum skipi. Hetta varð orðnað gjøgnum fiskimannafelagið, sum tá útvegaði manning til norsk og íslensk skip.

Her var í hvussu er slætt undir fótum, tí teir lógu sum oftast inni í ísinum. Tað var vaksin kópur, sum varð veiddur. Hann var skotin við rifl. Síðan var skinnið við spiki flett av honum, og kroppurin lá eftir á ísinum. Spikið varð koyrt í tangar,

Poul Johannes ungur fiskimaður við »Marshall«

og skinnini vórðu saltað á lastini.

Tað kundu fáast upp til 100 kópar eftir einum degi. Tað vóru tó ikki allir, sum vóru so góðir skjúttar. Tað var soleiðis við kópi, at um ein kópur varð raktur uttan at doyggja stoytti hann seg á sjógv, og hetta gjørdi allir hinir kóparnir á flakanum eisini.

Men doyði kópurin uttan at røra seg, og høvðið bert datt niður, so blivu hinir kóparnir liggjandi og fingur somu lagnu.

Skiparin plagdi at hava

útkikk úr eini tunnu í mastriini, og hann plagdi eisini at skjóta úr tunnuni.

Tað var ein kvota á kópi. Tá ið hon var veidd, var farið á hákellingaveiðu, har endamálið bert var at fáa livrina, sum er ein stórir partur av allari vektini. Livurin varð so eisini koyrd í tangarnar.

Men tað kom ikki tað stóra burtur úr hesum. Tíðin var vist farin frá hesi veiði, so farið varð ikki avstað aftur.